

Державне регулювання в умовах викликів цифрової трансформації

Титиш Богдан Йосифович

Опубліковано	Секція	УДК
30.01.2025	Соціальні та поведінкові науки	342.7:004.9+338.2
DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.14882881		

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У статті досліджено вплив цифрової трансформації на державне регулювання, зокрема в контексті розвитку інформаційних технологій та використання даних. Розглянуто історичні передумови цифровізації, починаючи з третьої промислової революції, яка заклала основу для технологічних проривів, до четвертої промислової революції, що спричинила глобальні зміни в управлінні даними, бізнес-моделях та регулюванні цифрового середовища.

Проаналізовано ключові виклики, пов'язані зі збором і використанням даних, формуванням цифрових профілів користувачів та їх впливом на ринкову владу великих корпорацій. Особливу увагу приділено законодавчим ініціативам Європейського Союзу, таким як GDPR, DSA та DMA, які стали зразком ефективного реагування на виклики цифровізації. Висвітлено їхню роль у захисті приватності користувачів, забезпеченні рівних умов для споживачів та регулюванні діяльності цифрових платформ.

У підсумку підкреслюється необхідність подальшого вдосконалення механізмів державного регулювання з метою забезпечення балансу між інтересами споживачів, держави та корпорацій, а також задля створення прозорого та справедливого цифрового середовища.

Ключові слова: цифрова трансформація, державне управління, конкурентні відносини, четверта промислова революція, персональні дані.

State Regulation in the Face of Digital Transformation Challenges

Annotation. The article examines the impact of digital transformation on government regulation, particularly in the context of information technology development and data utilization. It explores the historical prerequisites of digitalization, beginning with the Third Industrial Revolution, which laid the foundation for technological breakthroughs, and leading to the Fourth Industrial Revolution, which triggered global changes in data management, business models, and digital environment regulation.

A thorough analysis is conducted on the key challenges associated with data collection and usage, the formation of digital user profiles, and their influence on the market power of large corporations. Special attention is paid to the legislative initiatives of the European Union, such as the General Data Protection Regulation (GDPR), the Digital Services Act (DSA), and the Digital Markets Act (DMA), which have become benchmarks for effective responses to the challenges of digitalization. These regulations play a crucial role in safeguarding user privacy, ensuring fair conditions for consumers, and overseeing the activities of digital platforms.

The article delves into the mechanisms by which these legislative frameworks influence the digital ecosystem, addressing the responsibilities of technology companies and the rights of individuals in the digital space. The study highlights the balance between fostering innovation and ensuring ethical data governance, emphasizing how regulatory frameworks contribute to a more structured and accountable digital economy.

Ultimately, the article underscores the need to continuously enhance government regulatory mechanisms to balance consumer interests, state priorities, and corporate ambitions. It calls for creating a transparent and fair digital environment where innovation can thrive without compromising fundamental rights. Future developments in digital governance will require a flexible and adaptive approach, considering the evolving nature of technology, the global digital economy, and the ethical considerations associated with data sovereignty and privacy protection.

Keywords: digital transformation, public administration, competitive relations, the fourth industrial revolution, personal data.

Вступ

Цифрова трансформація стала одним із ключових викликів сучасного суспільства, впливаючи на всі сфери життя – від економіки та державного управління до комунікацій і повсякденної діяльності громадян. Її витoki сягають третьої промислової революції, яка сприяла розвитку комп'ютерних технологій та заклала основу для подальшого технічного прогресу. Водночас саме четверта промислова революція, що відзначається стрімким поширенням інтернету та інновацій у сфері аналізу даних, докорінно змінила підходи до обробки, зберігання та використання інформації, формуючи нову епоху цифровізації.

Цей процес відкрив широкі можливості, однак водночас породив нові виклики, зокрема у сфері державного регулювання. У ситуації, коли великі корпорації отримали доступ до значних масивів персональних даних, виникла гостра необхідність розробки правових механізмів, які б забезпечували надійний захист приватності та створювали рівні умови для всіх учасників цифрового середовища. Питання балансу між інтересами держави, комерційних компаній та громадян стало ключовим у дискусіях щодо регулювання цифрової економіки.

Окрім того, цифрова трансформація стала джерелом ризиків і загроз не лише для рядових споживачів цифрових послуг, а й для інших учасників ринку. Багатовекторність таких викликів зумовила необхідність державного втручання у цифрову сферу. Проте традиційно державні механізми через свою масштабність і складну бюрократичну природу не завжди встигають оперативно реагувати на новітні технологічні рішення та інструменти, що використовуються корпораціями для обходу чинних норм і регуляцій. У зв'язку з цим постала потреба у розробленні ефективної нормативної бази на міжнародному рівні, яка б обмежувала можливості недобросовісного використання персональних даних користувачів та сприяла забезпеченню прозорості цифрового середовища.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує досвід Європейського Союзу, який послідовно працює над створенням правової бази для регулювання цифрового простору. Розроблені регуляторами ЄС документи стали орієнтиром для багатьох країн у захисті прав споживачів та встановленні прозорих правил для цифрових платформ та знайшли своє відображення в розробці нормативної бази інших країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика державного регулювання в умовах цифровізації стала об'єктом активного обговорення в суспільстві. В результаті, цю проблематику та дотичні до неї відгалуження висвітлювали як дослідники-журналісти, так і вчені як-от Ю. Уманців, Ю. Білявська [4], В. Пуйда [2], П. Прісекару [1], Т. Берг, В. Бург, А. Гомбовіч [3] та інші. Крім того, важливим елементом дослідження є нормативні документи, прийняті наддержавними утвореннями на кшталт Європейського союзу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою цієї статті є аналіз основних аспектів державного регулювання в умовах цифрової трансформації.

Завданнями статті є:

1. Окреслити основні виклики, що виникають у сфері державного управління в умовах цифровізації.
2. Дослідити існуючі моделі та механізми державного регулювання, їх ефективність у нових умовах.
3. Визначити пріоритетні напрями реформування державного регулювання для сприяння цифровій трансформації.
4. Розробити рекомендації щодо адаптації регуляторних механізмів для забезпечення сталого розвитку цифрового середовища.

Результати

Третя промислова революція стала поворотним моментом в історії людської цивілізації, ставши точкою відліку для розробки та поширення цифрових технологій. Попри те, що основні напрацювання, які лягли в основу сучасних процесів цифровізації набули поширення вже з приходом четвертої промислової революції, саме її попередниця здійснила технологічний прорив, який ознаменував перехід людства у сфері розрахунків та комунікацій [1, с.57]. Разом з тим, поширення цифрових технологій в часи третьої промислової революції було досить обмеженим. Фактично, вказані розробки стали продуктом холодної війни між країнами глобального заходу та країнами соціалістичного блоку. Першочерговою метою цих напрацювань було досягнення військової переваги над конкурентом та можливим супротивником перед потенційним зіткненням тогочасних глобальних гравців.

На це, зокрема, яскраво вказує історія машинобудування у сфері комп'ютерів в Україні. В ранні роки після здобуття незалежності Україною продовжувалось виробництво пристроїв на кшталт комп'ютера ПК-01 «Львів», який не зміг отримати комерційного успіху, оскільки був переосмисленням електронно-обчислювальних машин, розроблених для військово-промислового комплексу та не відповідав потребам рядового користувача [2, с. 103].

Натомість, справжнім проривом стала четверта промислова революція. Саме вона окреслила період, коли широкого вжитку набула глобальна мережа інтернет. Поширення інтернету підвищило цінність комп'ютерів, що суттєво вплинуло на попит в сторону портативних та доступних комп'ютерів. Крім того, розвиток інтернету докорінно змінив підходи до роботи з даними. Його поширення уможливило

використання нових підходів до створення, зберігання та обробки даних. Зокрема, змінилась потреба у зберіганні даних – людство прийшло до принципово нового підходу хмарного зберігання, яке не передбачає фактичного зберігання даних на пристрої, а дозволяє отримувати доступ до них віддалено з будь-якого пристрою в будь-якій точці світу.

Окрім способів технічного опрацювання даних, кардинальних метаморфоз зазнали способи генерування даних. Фактично, кожна дія у всесвітній мережі залишає той чи інший цифровий слід, який може багато розповісти про того, хто його залишив. Реагуючи на такий клондайк даних, технологічні компанії активно працювали над новими підходами до розробки методів встановлення зв'язку між такими цифровими слідами та конкретними людьми. Виникла нова специфічна дисципліна – розробка моделей атрибуції, які дозволяють пов'язувати дані про людину та цифрові ресурси, які вона відвідувала.

Унаслідок цього докорінно змінився підхід до використання даних. Від допоміжного ресурсу та часто опційного атрибуту в бізнесі дані швидко перейшли у статус відправної точки при веденні бізнесу. Якщо рішення на кшталт маркетингових досліджень у різних їх проявах здебільшого несли експліцитний характер, тобто проводились у відкриту шляхом комунікації з клієнтами і з відкритою декларацією про наміри таких досліджень, то дослідження поведінки користувачів щодо їх дій в цифровому вимірі є здебільшого імпліцитними – користувач може не знати, що його дії фіксуються і його подальший клік буде записаний та опрацьований з метою формування профілю задля подальшого продажу товарів та\чи послуг.

Рівень деталізації та повноти даних добре відображається тим, що використання «цифрового сліду» розглядається як комплементарний елемент інформації при формуванні кредитних балів [3]. Більше того, вони суттєво змінили ландшафт бізнес-середовища, формуючи кумулятивний ефект із процесами глобалізації, які розвивались паралельно, відштовхуючись від впровадження транспортних інновацій та розвитку глобальної транспортної інфраструктури.

Зі зростанням цінності даних та інтересу до них, змінювалось бачення щодо варіантів їх збору та накопичення. Результатом цього стала ситуація, коли великі корпорації, які оперують суттєвими масивами даних щодо дій користувачів в інтернеті, почали формувати повноцінні профілі людей, які детально описують їх поведінку, географію проживання, уподобання, сімейний стан та інші аспекти особистого життя [4, с.14].

Більш того, такі корпорації активно використовують здобуті ними мережеві ефекти. Сьогодні практично неможливо відтворити ті моделі, які наразі використовують Alphabet (Google) чи Meta (Facebook). Бізнес-модель вказаних корпорацій полягає в тому, що вони надають доступ до своїх цифрових продуктів на безоплатній основі. Маючи змогу підтримувати масштабну інфраструктуру, вони збирають деталізовані дані мільярдів користувачів по всьому світу. Основною перевагою цих компаній став час започаткування діяльності: коли ринку цифрової реклами не існувало, вони вже починали збір даних та розвиток у напрямку розширення шляхів використання цих даних. Нині відтворити подібну схему майже неможливо – реалізація такого проекту вимагатиме залучення величезних інвестицій протягом тривалого часу, що має супроводжуватись конкурентними перевагами, які б стали підставою для переключення клієнтів з одного сервісу до іншого.

Ринкова влада, яку отримали такі корпорації, стала потужним фактором впливу, для якого не було важелів впливу. Ця ситуація стала точкою відліку у процесі тривалих та складних заходів з розробки законодавчих ініціатив, спрямованих на захист споживачів та їх приватності. Варто відмітити, що ставлення до доступності інформаційного портрету людини з позиції держави відрізнилось. В одних країнах

державні органи зайняли позицію здобуття контролю над подібним інструментом. Додаткові гранульовані, швидкі та актуальні дані дозволяють приймати швидкі та точкові рішення на підставі конкретних фактів. Водночас, така влада порушує особисті межі людини, дозволяючи посилювати контроль за опозиційними силами в країні.

Разом з тим, Європейський союз демонструє зразкову динаміку в своїй реакції на нові виклики та задає глобальний тренд на розробку та прийняття законодавчих ініціатив, покликаних забезпечити дотримання принципів децентралізації та уникнення ринкової влади за рахунок використання даних. В рамках цієї діяльності було розроблено ряд ініціатив, які формують відповідні умови та середовище, в яких використання даних є чітко регламентованим та переслідує інтереси добросовісного використання отриманих даних pro bono.

Першочергово необхідно згадати Загальний регламент про захист даних (General data privacy regulation, GDPR). Цей документ, який вступив у силу в 2018 році, заклав основи державного регулювання управління даними. Положеннями GDPR було регламентовано необхідність взяття згоди на збір даних у користувача, тобто прихований запис даних став незаконним в країнах-членах ЄС, а також для інших країн, які бажають працювати з даними громадян країн ЄС. Іншим положенням, яке дозволило передати контроль за даними тим, кого ці дані стосуються, стала регламентація можливості вимагати видалення даних про себе у компаній, що ці дані збирають, а також можливості отримати свій інформаційний профіль у таких компаній, аби ознайомитись з даними, якими володіє компанія відносно окремої людини [5].

Таблиця 1

Ключові інноваційні положення GDPR

Інноваційна складова	Опис рішення
Інфраструктурні вимоги	Вказується на необхідність дотримання примату безпеки даних як на етапі планування цифрового продукту, так і в процесі його використання.
Опис прав людини на управління даними про себе	Кожна людина має мати змогу вимагати скоригувати дані про себе, що зберігаються тією чи іншою організацією, може вимагати видалення даних про себе, може вимагати роз'яснень щодо даних про себе, а також має право вимагати дані про себе та передавати ці дані іншим структурам.
Обов'язковість згоди на збір даних	Збору будь-яких даних передуює отримання згоди на такий збір, що супроводжується вичерпним та повним описом того, які дані збираються та для чого. Людина має мати змогу відкликати надану раніше згоду.
Екстериторіальність	Незалежно юрисдикції, в якій діє компанія, якщо вона збирає дані про громадян ЄС, вона зобов'язана дотримуватись положень, описаних в документі.
Обов'язок залучення DPO	Data protection officer (офіцер із захисту даних) стає обов'язковою штатною одиницею для окремих компаній, що оперують значним обсягом персональних даних.
Інформування про витоки даних	У випадку, якщо стався витік приватної інформації користувачів, компанія, що стала жертвою такого витоку, зобов'язана повідомити про цей випадок компетентні органи протягом щонайбільше 72 годин.
Суттєві санкції	За порушення положень нормативного документу передбачено штрафи до 20 млн євро або до 4% глобального доходу компанії-порушника.

Джерело: складено автором на основі [5].

На загал, цей документ містив в собі цілий ряд принципових інноваційних рішень, які в значній мірі охоплюють основні напрями використання даних та попереджують неправомірне використання таких даних. Більш повний перелік ключових позицій здійснено в таблиці 1.

Іншим знаковим документом у сфері державного управління в умовах цифровізації стала Директива ЄС про цифровий контент та цифрові послуги 2019/770. У ній вперше на законодавчому рівні було визнано збір даних в інтернеті способом оплати [6, с.5]. Таким чином, законодавець відображає втрати клієнта, які той не відчуває через природні ознаки інформації. При цьому, «продавець» отримує вигоду в обмін на свою послугу чи товар. Таким чином, клієнт, який передав дані, але не сплачував грошей, заслуговує на надання йому такого ж захисту прав споживача, як і клієнту, який розраховувався за товар чи послугу грошима.

Важливим елементом стала диференціація персоналізованих та неперсоналізованих даних. Згідно положень документу, немає різниці, які дані було передано. Таким чином, інформування клієнта про зміст угоди є обов'язковим для уникнення ознак шахрайства через непоінформованість однієї зі сторін щодо суті угоди.

Зрештою, важливим роком для системи державного регулювання став 2022, коли було прийнято одразу два важливі документи: Закон про цифрові ринки (Digital Markets Act, DMA) та Закон про цифрові послуги (Digital Services Act, DSA). Обидва акти закріпили відповідальність операторів цифрових платформ та маркетплейсів за контент, який вони відображають. Фокус першого документу (DMA) зміщений на можливість платформ впливати на вибір споживача на підставі наявних відомостей про нього, шляхом формування пошукових видач, що провокує інформаційну асиметрію та обмежує можливість споживача самостійно приймати рішення щодо вибору товару чи послуги [7]. Платформи стали поширеним явищем в епоху цифровізації, що пов'язано з їх природою двонаправленості. Вони дозволяють збирати продавців та покупців, використовуючи при цьому власну інфраструктуру як важіль впливу та інструмент формування вигідних для себе умов (табл.2).

Таблиця 2

Регуляторні інновації, впроваджені в DMA

Інноваційна складова	Опис рішення
Ідентифікація «охоронців воріт»	Було ідентифіковано роль «охоронців воріт» (англ. "gatekeepers") для компаній, що мають вплив на пороги входу на підконтрольні платформи. Завдяки цьому вдалось сформуванати специфічні вимоги та регуляції для крупних гравців, не зачіпаючи при цьому малих та середніх гравців.
Заборона самопросування	Акт сформував вимогу, згідно якою платформи не мають права зловживати своїм інфраструктурним становищем та просувати власні товари чи послуги у пошуковій видачі, викривлюючи сприйняття споживача. Також було заборонено використання даних про операції між продавцями і покупцями для прийняття власних бізнес-рішень.
Вимога прозорості роботи алгоритмів	Алгоритми видачі пошукових результатів мають бути прозорими для усіх користувачів платформи задля досягнення розуміння усіма зацікавленими сторонами механізмів ранжування.

Джерело: складено автором на основі [7].

Закон про цифрові послуги (DSA), натомість, зобов'язує цифрові платформи контролювати контент, який вони публікують, та спрямовувати зусилля й ресурси на цілі, що відповідають суспільним інтересам, а не виключно корпоративним пріоритетам. Цей нормативний акт покликаний обмежити доступність нелегального або шкідливого контенту на загальнодоступних цифрових платформах, що має важливе значення для забезпечення інформаційної безпеки суспільства [8].

Актуальність положень, викладених у цьому акті, особливо зросла на тлі численних повідомлень про вплив соціальних мереж на суспільну думку та виборчі процеси. Зокрема, Конституційний суд Румунії нещодавно ухвалив рішення про скасування результатів першого туру президентських виборів. Підставою для такого рішення стало дослідження, яке довело вплив інформаційних операцій, здійснених російськими структурами, на суспільні настрої через соціальну мережу TikTok [9].

Подібні випадки фіксувалися і під час виборів до Європейського парламенту. Так, в Ірландії дослідники організації Global Witness напередодні виборів запустили тестову дезінформаційну кампанію, яка включала 16 рекламних відеороликів. У цих відео виборців вводили в оману, закликаючи голосувати через SMS або онлайн, хоча такі способи волевиявлення не передбачені виборчим законодавством. Крім того, поширювалися хибні дані щодо обмежень на участь у виборах для окремих категорій громадян. Всі 16 рекламних відео пройшли модерацию платформи та були опубліковані, незважаючи на їхню невідповідність правилам використання соціальних мереж [10].

У результаті організація Global Witness подала офіційну скаргу до ірландського регулятора щодо порушення Закону про цифрові послуги (DSA). Цей випадок вкотре довів необхідність посилення контролю за модерациєю контенту та створення дієвих механізмів запобігання маніпуляціям у цифровому просторі.

Таблиця 3

Регуляторні інновації, впроваджені в DSA

Інноваційна складова	Опис рішення
Введення відповідальності за публікований вміст	Агенти, що виконують роль платформи для публікацій контенту чи продажу товару тепер також несуть відповідальність за опубліковані дані. Торгівля забороненими товарами чи введення користувачів в оману загрожує цифровому сервісу санкціями зі сторони регулятора.
Вимога прозорості модерації та перегляду рішень	Весь контент має проходити алгоритми модерації на предмет допустимості вмісту. Крім того, має існувати механізм оскарження рішення модератора чи алгоритму для користувачів платформ.
Введення обов'язкових аудитів для компаній, що підпадають під регуляції акту	Компанії, що підпадають під дію цього акту зобов'язані проходити регулярні аудити. Результати таких аудитів мають бути задокументовані та представлені громадськості шляхом публікації.

Джерело: складено автором на основі [8].

Таким чином, Закон про цифрові послуги (DSA) став важливим кроком у сфері управління ризиками, пов'язаними з діяльністю великих цифрових компаній. Відповідальність за розміщений контент почала поширюватися не лише на його авторів, а й на самі платформи, що забезпечують його поширення. Це стимулює технологічних гігантів до активнішого впровадження механізмів перевірки та модерації контенту, що, у свою чергу, сприяє зменшенню поширення дезінформації та незаконного контенту в цифровому середовищі.

Розвиток технологій поставив під загрозу традиційну концепцію держави-сторожа в її класичному сміт'янському розумінні. Динаміка появи нових цифрових рішень та технологічні ініціативи великих компаній, що мають значні фінансові та інформаційні ресурси, суттєво випереджували здатність державних інституцій оперативно реагувати на зміни у цифровому середовищі. Проте Європейський Союз упродовж останніх років продемонстрував послідовний і системний підхід до створення ефективного правового регулювання у сфері цифрової економіки, що стало зразком для інших країн.

З огляду на зростання впливу цифрових платформ та їхній доступ до персональних даних користувачів, подальший розвиток нормативно-правових механізмів, спрямованих на захист інтересів споживачів, є не лише доцільним, а й необхідним. Формування чітких правових рамок сприятиме забезпеченню балансу між технологічним прогресом та правами громадян, запобігаючи зловживанням та створюючи прозоре й безпечне цифрове середовище.

Висновки

Цифрова трансформація, що розпочалася в межах третьої промислової революції та досягла свого піку в умовах четвертої, докорінно змінила роль даних у суспільстві. Вони стали ключовим активом для бізнесу, державного управління та інноваційної діяльності, водночас породжуючи низку викликів, серед яких монополізація, порушення приватності та інформаційна асиметрія. Великі транснаціональні корпорації отримали суттєву ринкову владу завдяки масовому збору й обробці персональних даних, що зумовило необхідність впровадження ефективних механізмів регулювання.

Європейський Союз запровадив інноваційні підходи до врегулювання цифрового простору, серед яких Загальний регламент про захист даних (GDPR), Закон про цифрові ринки (DMA) та Закон про цифрові послуги (DSA). Ці ініціативи встановлюють чіткі та прозорі правила для цифрових платформ, забезпечують захист персональних даних користувачів і покладають відповідальність за поширюваний контент на технологічні компанії. Водночас глобальний характер цифрових платформ вимагає посиленої міжнародної співпраці для забезпечення ефективного регулювання та недопущення юридичних колізій у правозастосуванні.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Формування прозорого правового середовища сприятиме підвищенню рівня довіри громадян до цифрових сервісів та забезпечить стале зростання цифрової економіки. Подальший розвиток у цьому напрямі має передбачати вдосконалення нормативно-правової бази з урахуванням динамічних технологічних змін, а також створення ефективних механізмів захисту прав користувачів. Європейський досвід демонструє, що комплексний підхід до цифрового регулювання сприяє досягненню балансу між стимулюванням технологічного прогресу та забезпеченням прав людини. Це, у свою чергу, є необхідною умовою для формування етичного, безпечного та стабільного цифрового суспільства.

Список використаних джерел

1. Prisecaru P. Challenges of the Fourth Industrial Revolution. *Knowledge Horizons. Economics*. 2016. Vol. 8. No. 1. P. 57–62. URL: <https://ideas.repec.org/a/khe/journal/v8y2016i1p57-62.html> (date of access: 12.11.2024).

2. Пуйда В. Історія розробки ПК-01 «Львів». *Технічні вісті: громад.-наук. часопис / Укр. інж. т-во у Львові. Львів: [б. в.], 2006. С. 103–107.*
3. Berg T., Burg V., Gombovic A., Puri M. On the Rise of FinTechs: Credit Scoring Using Digital Footprints. *Oxford Academic: The Review of Financial Studies*. 2020. URL: <https://academic.oup.com/rfs/article/33/7/2845/5568311> (date of access: 12.11.2024).
4. Уманців Ю. М., Білявська Ю. В. Цифрові детермінанти технологічного розвитку економіки. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. № 2. С. 9–20. (дата звернення: 12.11.2024).
5. European Parliament and Council of the European Union. Regulation (EU) 2016/679 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (date of access: 12.11.2024).
6. Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services. *Official Journal of the European Union*. 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0770> (date of access: 12.11.2024).
7. Digital Markets Act. European Commission. URL: https://digital-markets-act.ec.europa.eu/index_en (date of access: 12.11.2024).
8. Digital Services Act. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_en (date of access: 12.11.2024).
9. Romania cancels election after 'Russian meddling' on TikTok. *The Times*. URL: <https://www.thetimes.com/world/europe/article/romania-cancels-election-and-warns-of-russian-meddling-on-tiktok-z0khnw3m7> (date of access: 12.11.2024).
10. TikTok approves misleading election disinformation ads for publication in Ireland ahead of EU elections. *Global Witness*. URL: <https://www.globalwitness.org/en/press-releases/tiktok-approves-misleading-election-disinformation-ads-publication-ireland-ahead-eu-elections/> (date of access: 12.11.2024).